

СТРАТЕГИЈА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА
РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ ВО ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ

Општина Ѓорче Петров

СОДРЖИНА

1	ПРЕДГОВОР	2
2	ВОВЕД	3
3	МИСИЈА, ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ	5
4	АНАЛИЗА НА КОНТЕКСТОТ	6
4.1	Образование и социјална заштита	6
4.2	Инфраструктура	7
4.3	Урбанизам	8
4.4	Спорт и рекреација	10
4.5	КУЛТУРА	10
5	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ 2017-2022	12
5.1	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА	12
5.1.1	ЦЕЛ: ОСОВРЕМЕНУВАЊЕ НА КОМУНАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВЕЕЊЕ НА МАЖИТЕ И ЖЕНИТЕ	12
5.2	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 2. ЕКОНОМСКО ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ	12
5.2.1	ЦЕЛ: Унапредување на можностите за вработување	12
5.3	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 3. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ И СПОРТОТ	13
5.3.1	ЦЕЛ: Сразмерно и правонаменско искористување на спортските капацитети	13
5.4	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 4. ПРОМОЦИЈА НА КУЛТУРАТА	13
5.4.1	ЦЕЛ: Унапредување на положбата на жената преку афирмација во областа на културата	13
5.5	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 5. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО	13
5.5.1	ЦЕЛ: Подигнување на нивото на образование и доквалификација преку оформување на формалното образование	13
5.6	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 6. БОРБА ПРОТИВ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО	14
5.6.1	ЦЕЛ: Намалување на физичкото и психичкото насилство во општина Ѓорче Петров	14
5.7	СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 7. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ И ИНСТИТУЦИОНАЛЕН РАЗВОЈ ВО ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ... ..	14
5.7.1	ЦЕЛ: Унапредување на организациските и институционални капацитети за интегрирање на родовите аспекти во политиките и буџетите	14
5.8	ИНДИКАТОРИ НА НИВО НА ЦЕЛИ	15
	ПРИЛОГ 1. ОСНОВНИ ПОИМИ	16
	ПРИЛОГ 2. СВОТ анализа	18
	ПРИЛОГ 3. ИНСТИТУЦИОГРАМ	19
	ПРИЛОГ 4. АКЦИСКИ ПЛАН ЗА 2017	20

ПРЕДГОВОР

Почитувани,

Ми претставува особена чест и задоволство да Ви ја претставам Стратегијата за Родова еднаквост помеѓу мажите и жените за периодот 2017- 2022 год. која е дел од корпусот на човекови права и се однесува на еднаквиот третман во поглед на правата утврдени со законодавството и политиките, но и во поглед на обезбедување на еднакви можности и придобивки.

Прашањето на рамноправност и вклучувањето на родовите перспективи во главните текови, не е само прашање на социјална правда, туку е исклучително значајно прашање во справувањето со сиромаштијата и невработеноста, како и обезбедување на еднакви можности и квалитетен живот за граѓаните на Општината.

Од тие причини донесувањето и спроведувањето на оваа стратегија ќе овозможи промовирање на поголема родова еднаквост и справување со постојаните нееднаквости, различните пречки со кои се соочуваат жените и мажите, различните потреби, но и како тие да се надминат за да се овозможи унапредување на нивниот живот.

Примарен интерес во остварувањето на основните човекови права се родовите улоги кои се однесуваат на различните одговорности и односи помеѓу мажите и жените кои се општествено дефинирани и се соодветни за нив при што се зема во предвид вклучувањето на родовата перспектива.

Во насока на унапредување на родовата еднаквост во општина Ѓорче Петров, јас како градоначалник и Советот на општина Ѓорче Петров, врз основа на спроведената анализа на досегашните искуства во оваа област утврдивме дека преземените активности во општина Ѓорче Петров за надминување на нееднаквостите помеѓу мажите и жените и родово неутралниот пристап во политиките и програмите имаат само парцијален пристап со фокус на жените и се покажуваат како неуспешни на среден или подолг рок.

Оттука, произлегува потребата за усвојување на Стратегијата за унапредување на родовата еднаквост во општина Ѓорче Петров со цел подобрување на ефективностa на политиките и активностите за унапредување на родовата рамноправност кои ќе покажат резултат на подолг рок. Стратегијата за родова рамноправност се усвојува со цел да се надминат нееднаквостите помеѓу мажите и жените, кои се резултат на различните општествено дефинирани улоги кои влијаат на различен начин на нивните обврски, можности и одговорности во семејството и општеството. Од тие причини, сè повеќе се напушта уверувањето дека посебните програми за поддршка на жените се доволни за да се надминат нееднаквостите кои постојат во општеството и се воведува стратегија за вклучување на родовата перспектива во главните текови на општеството.

Стратегијата за унапредување на родовата еднаквост во општина Ѓорче Петров, ќе ги земе во предвид потребите и искуствата на мажите и жените, кои стануваат составен дел во осмислувањето, спроведувањето, набљудувањето и оценката на буџетите, политиките и програмите во сите сфери, со цел жените и мажите од општина Ѓорче Петров да имаат подеднаква корист од истите.

Градоначалник
Сокол Митровски

1 ВОВЕД

2.1. Правна рамка и стратешки политики

Политиката на родова рамноправност и зајакнувањето на жените, претставува едно од фундаменталните начела на демократијата и општествениот поредок. Воспоставувањето на еднаквите можности на мажите и жените е грижа на целото општество, односно на сите субјекти во јавниот и приватниот сектор и претставува отстранување на пречките и создавање услови за остварување на еднаквоста меѓу жените и мажите.

Родовата рамноправност во Република Македонија, е уставна категорија. **Со донесувањето на Законот за еднакви можности на жените и мажите (Сл. весник, бр. 06/2012, 166/2014 и 150/2015)** во 2012 година за првпат беше промовирана обврската органите на државна управа и единиците на локална самоуправа да го вклучат принципот на еднакви можности на мажите и жените во своите стратешки планови и буџети; да ги следат ефектите и влијанието на своите програми врз жените и мажите и за нив да известуваат во рамките на своите годишни извештаи (член 11 и 14). Во согласност со овој закон, сите единици на локална самоуправа се должни **да формираат Комисија за еднакви можности и да назначат координатор за еднакви можности**, кој е одговорен да доставува извештаи за напредокот во спроведувањето на одредбите од Законот за еднакви можности на локално ниво до Министерството за труд и социјална политика. Комисиите се должни да соработуваат со здруженијата на работодавци, синдикати и невладини организации и граѓански здруженија што се активни на полето на еднаквите можности. Улогата пак на координаторот за еднакви можности е да се грижи за унапредување на еднаквите можности и недискриминацијата во рамките на надлежностите на единицата на локалната самоуправа; дава предлози и мислења поврзани со еднаквите можности до Советот на единицата на локалната самоуправа и до институциите и организациите на локално ниво. Составот на комисиите, овластувањата, задачите и обврските се уредуваат во статутот на секоја општина.

Истата година, Владата ја усвои **Стратегијата за родова еднаквост 2013-2020 (Службен весник на РМ бр.27/2013)**; чија цел е унапредување на еднаквите можности на жените и мажите во севкупното општествено живеење во која се дефинирани секторските приоритети за унапредување на родовата рамноправност.

Нешто подоцна донесена е и Стратегијата за воведување на родово одговорно буџетирање (2012-2017), која има за цел унапредување на родовата рамноправност преку прилагодување на постојните процеси на планирање и буџетирање на политиките и програмите на буџетските корисници, земајќи ги предвид различните импликации врз жените и мажите. Стратегијата ги дефинира насоките за

воведување на родово одговорно буџетирање, чекорите за унапредување на законската рамка и зајакнување на институционалните механизми.

2.2. Улогата на локалната самоуправа во промоција на еднаквите можности

Националните документи за унапредување на еднаквоста и вклучување на родовите перспективи во сите политики и стратегии подеднакво се однесуваат и на централните институции и на единиците на локалната самоуправа. Нивната улога е особено значајна затоа што тие се најблиску до граѓаните. Примената на родовите аспекти и родово одговорното буџетирање на локално ниво ќе овозможи да се идентификуваат различните проблеми со коишто се соочуваат жените и мажите, а кои произлегуваат од нивните различни потреби. На тој начин локалната самоуправа ќе биде во можност овие приоритети да ги рефлектира во локалните програми, проследени со соодветни индикатори што ќе го мерат успехот и ќе идентификуваат насоки за понатамошно делување. Оттука, клучните актери во промовирање на родовата интеграција и родово одговорното буџетирање на локално ниво се: (1) креаторите на локалните политики, односно членовите на Советот и градоначалникот кои ги носат одлуките за програмите и буџетите. Нивната улога во разбирањето на импликациите на програмите за различни групи граѓани е клучна; (2) Јавната администрација, која воспоставува системи за трошење и следење на трошоците и известување дава; предлози за нови активности; одлучува или помага да се одлучи како расходите да се испланираат во нивниот сектор. Нејзината сензибилизација за родовите прашања обезбедува долгорочност, институционална меморија и успешност во имплементација на родово сензитивни локални политики/програми и (3) невладини организации, синдикати, истражувачки организации, организации на работодавачи на територијата на општината кои се главни чинители кои можат да ги поддржат локалните власти со предлози, анализи при поставувањето на приоритетите, програмите и индикаторите и да ја помогнат нивната имплементација.

Ваквиот пристап треба да доведе кон основните придобивки од спроведувањето на стратегиите за родова еднаквост и родово одговорното буџетирање во локалните самоуправи, а се однесуваат, пред сè на подобрување на квалитетот на живеење во заедницата, преку:

- Намалување на социјално-економските диспаритети, настанати како резултат на нееднаквата положба на мажите и жените, подобрување на еднаквите можности;
- Намалување на сиромаштијата;
- Разбирање и обезбедување на видливост на влијанијата што можат да ги имаат локалните политики и програми на различни категории на граѓани, особено на мажите и жените;
- Рамноправна распределба на буџетските средства на фер, праведен, ефикасен и одговорен начин;
- Подобрување на ефикасноста и ефективноста на влијанието на локалните политики и програми и разбирање дека од расходите ќе имаат корист оние на кои најмногу им е потребно;
- Поттикнување на транспарентноста и отчетноста на локалните институции;
- Напредок на локалните власти во однос на демократијата, праведниот, економски развој и родовата еднаквост;

- Поттик за локалната самоуправа и организациите во нејзина надлежност да водат родово-разделена статистика и да ги темелат иницијативите на анализи, кои пак ќе обезбедат подобро разбирање како се трошат средствата и ќе ја зголемат ефикасноста на политиките.

Оттука и општина Ѓорче Петров се приклучува кон ваквите иницијативи преку изготвување на оваа петгодишна Стратегија која ќе се имплементира во соработка со останатите сектори и одделенија во општината.

2 МИСИЈА, ВИЗИЈА, ВРЕДНОСТИ

Нашите заложби се одразени во нашата визија, мисија, вредностите кои се обврзуваме да ги промовираме и застапуваме во иднина

ВИЗИЈА

Општина Ѓорче Петров како отворена, модерна, иновативна и развиена општина со еднакви можности и високо квалитетни услови за живеење за сите граѓани во урбаниот и руралниот дел.

МИСИЈА

Континуирано подобрување на квалитетот, условите, безбедноста и стандардите на живеење преку креирање на локални политики и воспоставување механизми за унапредување на еднаквите можности за жените и мажите во сите сфери на општественото живеење.

ВО ШТО ВЕРУВАМЕ

Отвореност и транспарентност на општинската администрација која ќе придонесе кон подобрена информираност и задоволство на граѓаните

Еднаква застапеност и можности за сите без дискриминација

Партиципативност и вклучување на граѓаните во активностите на општината**Иновативност, во спроведување на политиките без дискриминација**

3 АНАЛИЗА НА КОНТЕКСТОТ

Општината Ѓорче Петров (ОЃП), се наоѓа во северозападниот дел на Скопје на пет километри од централното градско подрачје. На нејзина територија се наоѓаат и селата Грачани, Кучково, Никиштане, Орман, Волково Ново Село и Кисела Јабука. Според пописот во 2002 год регистрирани се 41.674 жители од кои жени се 20.957 (50,34) и мажи 20,677 (49,66). Според етничката структура општината е составена од: Македонци 35.455 (85,15%), Срби 1.730 (4,16%), Албанци 1.597 (3,84%), Бошњаци 489 (1,117), Турци 368 (0,88), Власи 109 (0,26).

Според АВРМ, на територијата на ОЃП регистрирани се 1162 невработени лица, активни баратели на работа од кои 568 се од женски пол и 1625 се регистрирани како други лица кои бараат работа – пасивни баратели на работа. Од аспект на вработливоста еден од клучните предизвици за Општината е големиот број на граѓани со неоформено формално образование кои живеат на територијата на Општината **од кои 20.957(50,34) % се жени и 20,677(49,66) % се мажи**. Ваквите состојби упатуваат дека на голем дел од граѓаните им се потребни доквалификации и преквалификации.

3.1 Образование и социјална заштита

Во однос на образовната структура, според податоците во месец октомври 2016 година во основните училишта учат 3.415 ученици од кои 1.667 девојчиња што изнесува 48,81% од вкупниот број ученици.

Во однос на постојниот кадар во училиштата, без разлика дали станува збор за наставен или технички како и во сите останати училишта на територијата на РМ, застапеноста на жените во образованието и наставата е очигледна. Од вкупно 305 вработени, 249 или 81,63% се жени, додека пак мажи се само 56 или 18,37%. Структурата на наставниот кадар е исто така во корист на жените, од вкупно 226 наставници 192 или 84,95% се жени, а само 34 или 15,05% наставници се мажи. Во училишните одбори на основните училишта од вкупно 54 членови 33 се жени или во проценти 61%, а 12 или 39% се мажи.

Во Советите на родителите на основните училишта земаат учество 174 родители од кои од женски пол се 107 или 61,5%, а од машки пол се 67 или 38,5%. Во раководењето на училишта

процентуалната застапеност на мажите и жените е еднаква. Имено од вкупно 6 основни училишта во 3 се директори жени.

Иако ваквите состојби во однос на процентуалната застапеност навидум се солидни тие не се единствениот параметар за еднаквоста.

Општината се соочува со недоволен број на објекти за детска заштита, односно детски градинки, Имено на територија на општина Ѓорче Петров има една јавна установа за згрижување и воспитно – образовна работа со деца од предучилишна возраст, во чиј состав работат пет објекти за згрижување на деца. Сите објекти се наоѓаат во урбанизираниот дел на општината . Во руралниот дел нема ниту еден објект. Според податоците заклучно со месец септември 2016 година, во градинката се запишани 1185 деца, од кои 617 од машки пол или 52,06 %, а 596 деца од женски пол или 47,93 %. Податоците добиени од детската градинка укажуваат на долга листа на чекање од над 600 деца. Поради горенаведениот проблем голем притисок се врши на постоечките објекти во урбаниот дел на општината. Во градинките групите се над 30 деца што е надвор од пропишаните стандарди - 20 деца во група.

Ваквите состојби имплицираат дека постои опасност да се продлабочи родовиот јаз, односно заради традиционалната улога на жената во грижата за децата, таа да биде попречена да се вклучи на пазарот на труд.

Други проблеми воочени на територијата на ОЃП поврзани со социјалната заштита, образованието и заштитата на децата се несоодветна процентуална застапеност на жените при:

- доделување на еднократна парична помош;
- недоволна помош и финансирање на самохраните родители од кои најголем дел се жени;
- појава на физичко и психичко насилство и злоупотреба, а при тоа
- непостоење на информации и центри каде жртвите можат да се обратат;
- недостаток на објекти за згрижување на стари лица,
- недоволна информираност за социјално ранливите групи за можностите за доквалификација или преквалификација,
- непостоење на истражување на територијата на општината за пазарот на труд во насока на подобрување на професионалната ориентација на младите,
- мали можности за помош при домување за млади лица итн .

3.2 Инфраструктурата

Во однос на покриеноста на територијата на Општина Ѓорче Петров со комплетна инфраструктура, водоводна, канализациона, патна мрежа, мрежа за улично, (јавно) осветлување и сл., состојбата е следна :

Констатирана е нецелосна покриеност на територијата на Општината со мрежа за снабдување со вода за пиење и технички потреби (водоводна мрежа). Анализата е направена од сопствени податоци на Секторот за урбанизам и комунални работи кој констатира дека околу 25% од територијата на Општината не е покриена со водоводна мрежа. ОЃП во наредниот период ќе работи на доизградба на водоснабдувачки системи, на местата каде што ги нема, со што би се подобриле условите за живот на населението, посебно на жените на кои водата им е неопходна за работа и функционирање во домаќинството. На овој начин се обезбедува синергија помеѓу Стратегијата за родова еднаквост и активностите на Секторот за урбанизам во чија надлежност е овој сегмент.

Констатирана е нецелосна покриеност на територијата со систем за одведување и прочистување на комуналните води од домаќинствата и индустријата (фекална канализација). Анализата е направена од сопствени податоци на Секторот за урбанизам и комунални работи кој констатира дека околу 30% од територијата не е покриена со фекална канализација. Активностите на Секторот за урбанизам за наредниот период се во насока на доизградба на системи за одведување и прочистување на комуналните води од домаќинствата, на местата каде што ги нема, со што би се подобриле условите за живот на населението, вклучувајќи ги и жените.

Констатирана е нецелосна и недоволно изградена патна мрежа - модерни сообраќајници, кои придонесуваат за безбедност на граѓаните. Активностите на Секторот за урбанизам за наредниот период се во насока на изградба на нова и модернизација на постоечката патна и и улична мрежа, со цел за побезбедно движење и одвивање на сообраќајот, како и за подобрување на безбедноста при движење на пешаците.

Констатирана е состојба на покриеност на речиси целата територија со мрежа за улично(јавно) осветлување, меѓутоа има слаба осветленост која се должи на застарените светилки. Активностите на Секторот за урбанизам за следниот период се во насока на замена на мрежите за улично осветлување со енергетско ефикасни светилки кои даваат ефект на појако осветлување, за да се подобри сигурноста во движењето по улиците во вечерните часови, посебно на жените и децата .

Констатирана е појава на голем број кучиња скитници кои ја загрозуваат безбедноста на граѓаните. За овој проблем надлежен е Град Скопје , поради што активноста на Општината се состои во укажувањето преку дописи до градот за настанатиот и сè почест проблем и барање за преземање на мерки за решавање на истиот, за да се зголеми безбедноста на граѓаните при движење на територија на Општина Ѓорче Петров.

3.3 Урбанизам

Од анализата на состојбата на поднесени барања за добивање на одобренија за градење, доградба и надградба на објекти, како и адаптација на простор, од аспект на родовата застапеност на мажите и жените, која произлегува од состојбата на лица кои поседуваат земјиште и објекти по имотен лист, констатирано е дека во поголем процент се застапени мажите во однос на жените. На пример од

анализата на состојбата за 2015 год, констатирано е дека мажите се застапени со 67% , додека жените со 33% во однос на поднесени барања. Анализа на состојбата е направена и за досегашниот тек во 2016 год., од каде се констатира дека состојбата е променета во корист на жените, жените се застапени со 44% ,а мажите се застапени со 56% во однос на поднесени барања. Ова пак не е целосен показател за состојбите на жените во однос на поседувањето на имот, но е показател дека мора да се работи на унапредување на економската независност на жените. Имено, според податоците на државниот завод за статистика на територијата на РМ жените поседуваат 13% од имотот. Статистичките податоци за ОГП не се достапни.

Табела 1. Податоци за поднесени барања за добивање на одобренија за градење, одобренија за надградба и доградба и адаптација на простор во системот е-градежна дозвола во ОГП 2015

година	Тип на барање	Баратели	вкупно	свкупно
2015	Одобренија за градење	мажи	39	47
		жени	8	
	Одобренија за доградби и надградби	мажи	13	19
		жени	6	
	Одобренија за пренамена, адаптација и реконструкција	мажи	8	18
		жени	10	

Табела 2. Податоци за поднесени барања за добивање на одобренија за градење, одобренија за надградба и доградба и адаптација на простор во системот е-градежна дозвола во ОГП 2016

година	Тип на барање	Баратели	вкупно	свкупно
2016	Одобренија за градење	мажи	16	29
		жени	13	
	Одобренија за доградби и надградби	мажи	12	20
		жени	8	
	Одобренија за пренамена, адаптација и реконструкција	мажи	4	5
		жени	1	

3.4 Спорт и рекреација

Основна цел во областа на спортот на ОЃП е да придонесе кон масовно вклучување на младите училишни генерации во разновидни спортски активности, со што ќе се придонесе за развој на здрава младина. Оттука приоритетите за 2016 година се насочени кон: развој на училишниот спорт и реализирање на сите програмски активности од општинско, регионално и државно натпреварување; учество на Општината во организирањето и збогатувањето на спортско-рекреативниот живот на младите; создавање услови за реализирање на спортско-рекреативните активности на граѓаните, посебно младите и здруженијата на граѓани од областа на спортот итн.

Од досегашните спортските активности и настани во ОЃП се издвојуваат следните: Ден на крстот –Традиционални селски игри, Бон-бон куп - забавно спортска рекреација за деца, Спортски активности за меѓуетничка соработка, „Спорт за сите деца“- забавно спортска рекреација за деца, „Спортуваме-другаруваме “ активност за деца со посебни потреби, „ Традиционален крос “ и „ Шаховска табла“- турнир во шах. Во склоп на училишен спорт, Општината финансира и формира две посебни лиги во одбојка за девојчиња. Податоците во училиштата покажуваат дека од вкупниот број на ученици во предметна настава (1427 ученици) во Општина Ѓорче Петров кој го опфаќаат сегментот на училишни спортски лиги и турнири се натпреваруваат вкупно 666 ученици или 53,09 %, . Во поглед на вклученоста на женски пол вкупно се 33 %, или околу 476 девојчиња.

Во изминатиот период на територијата на Општината изградени се 2 спортски сали и 14 игралишта што дава можности за развој на разни спортски активности. Сепак, Општината констатира дека капацитетите на спортските сали и игралиштата сè уште не се доволно искористени, а заинтересираноста на девојчињата за спортовите кои се нудат е недоволна. Оттука Општината во иднина ќе работи на унапредување на спортот кај девојчињата и поддршка на спортови прилагодени на интересите на младите момчиња и девојчиња. И во рамките на поддршката на невладини организации - за развој на училишниот спорт на основните училишта во општина Ѓорче Петров, согласно законот за средно образование, ОЃП особено ќе внимава на родовата застапеност во спортот и ќе афирмира спортови подеднакво интересни и за девојчињата.

3.5 КУЛТУРА

Во општина Ѓорче Петров традиционално се негуваат и финансиски се поддржуваат културните и историските традиции, етнологијата и фолклорот. Општината логистички и финансиски поддржува неколку културни манифестации и настани како Прослава на Водици, Прослава на верскиот празник Св.Трифун, (Св.Петар и Павле), Прослава на Денот на крстот – Кучково, чествување на Патронот на Општината и посета на гробот на Патронот во Софија, Р Бугарија и одбележување на други државни празници. Преку поддршка на работата на КУД „ Глигор Прличев“, организирање на самостојни и здружени изложби од различен карактер, Културно лето „ Ѓорче Петров“, Поетски средби, Литературно

читање во спомен собата на Анте Поповски и други активности Општината придонесува за збогатување на културните, едукативните и творечките новитети..

На територијата на општина Ѓорче Петров, од областа на културата постојат бројни историски споменици и спомен обележја (Споменикот на Ѓорче Петров на кружниот тек и во паркот на Општината, Спомен- плоча на загинати борци од НОБ, Спомен-чешма на паднатите борци од конфликтот во 2001 година, Спомен-плоча на паднатите бранители од конфликтот во 2001 година;), верски храмови (“Св.Апостоли Петар и Павле”, Манастир “Св.Георгиј Победоносец” и др.) и објекти од областа на културата (Дом на култура „ Ѓорче Петров”, библиотека „ Браќа Миладиновци”).

Сепак анализите на Општината укажуваат дека постои недостиг на културни манифестации, недоволна заинтересираност и ненавремено информирање на граѓаните, како и различни пристапи и стереотипни погледи од страна на граѓаните кон различни културни манифестации. Во Општината постои културно-уметничко друштво, но има слаба заинтересираност. Библиотеката треба постојано да се збогатува со книжен фонд ,а видлива е и незаинтересираноста и неинформираноста на читателите. Домот за култура треба да се реконструира со цел за создавање услови за прикажување на театарски претстави, посебно за инволвирање и на најмладите, тие да се поттикнат да учествуваат во културни настани. Општината не нуди доволно можности за културно забавен живот во кој би се вклучиле и младите момчиња и девојчиња.

Односите меѓу мажите и жените и родовите улоги се тесно поврзани со културата. Ако културата ја разбереме како збир од духовни, материјални, интелектуални и емоционални карактеристики кои се типични за едно општество или социјална група, вклучувајќи ги фундаменталните права на едно човечко суштество, вредностите, традициите и верувањата тогаш јасно е дека родовиот идентитет има суштинско занчење во промоција на тие вредности и верувања и е тесно поврзан со културата.

Оттука, ОЃП ќе се стреми кон афирмација на родовата еднаквост како вредност преку културата. Општината верува дека преку промовирањето на културните вредности, организирање, промовирање и поддршка на културни манифестации и настани со цел помасовно вклучување на жената, може да се надмине стереотипното размислување за родовите улоги, најнапред во семејството-основната клетка на општеството. Значаен чекор во подобрување на родовата еднаквост е одбележување на меѓународни денови на жената (8ми Март, Превенција од рак, Превенција од семејно насилство, Ден на образование) кои ќе придонесат за подигнување на свеста кај женската популација и учество во општествениот живот „надвор од домот”.

Темелено на анализата на состојбите во ОЃП ќе работи на 7 стратешки приоритети и низа на мерки и активности за унапредување на еднаквите можности на мажите и жените и вклучување на родовите аспекти во локалните политики и буџети.

4 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ 2017-2022

4.1 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА

4.1.1 ЦЕЛ: ОСОВРЕМЕНУВАЊЕ НА КОМУНАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ПОДОБРУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА ЖИВЕЕЊЕ НА МАЖИТЕ И ЖЕНИТЕ

- Вклучување на жените во иницирање и решавање на проблемите во делот на инфраструктурата
- Реализација на урбанистичките планови кои ќе ги земат предвид потребите на мажите и жените
- Унапредување на водоснабдувањето во насока на подобрување на квалитетот на животот на граѓаните и особено на жените на територија на општина Ѓорче Петров
- Изградба на фекална канализација за с. Орман и с. Никиштани
- Изградба на модерна патна сообраќајна мрежа
- Подобрување на уличното осветлување со цел зголемување на безбедноста на жителите особено на жените
- Замена на постоечката мрежа со енергетски ефикасни светилки во насока на поквалитетно и подобро осветлување
- Отстранување на улични кучиња и намалување на опасноста од напади преку засилена соработка со Градот Скопје
- Изградба на градинки на територијата на ОГП и згрижување на поголем број на деца од предучилишна возраст
- Зголемување на просторните услови во постоечките градинки и училишта со цел подобрување на пристапот и условите за одржување на настава .

4.2 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 2. ЕКОНОМСКО ЗАЈАКНУВАЊЕ НА ЖЕНИТЕ И МАЖИТЕ

4.2.1 ЦЕЛ: Унапредување на можностите за вработување

- Зголемување на можностите за вработување на социјално ранливите групи и жените во ризик
- Информирање на граѓаните и охрабрување на жените да се вклучат во програмите на Агенцијата за вработување
- Засилување на програмите за професионална ориентација во основните и средните училишта во согласност со потребите на пазарот на труд
- Подобрување на родовата еднаквост и застапеност во проектите и активностите за локален економски развој

4.3 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 3. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ И СПОРТОТ

4.3.1 ЦЕЛ: Сразмерно и правонаменско искористување на спортските капацитети

- Зголемување на искористеноста на спортските капацитети и стимулирање на жените и девојките за вклучување во спортот
- Финансиска помош за женскиот спорт
- Бесплатни и соодветни термини за користење на спортските капацитети
- Организирање на спортски активности во кои ќе бидат вклучени жените
- Трибини и дискусии за женско здравје и афирмација на спортот

4.4 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 4. ПРОМОЦИЈА НА КУЛТУРАТА

4.4.1 ЦЕЛ: Унапредување на положбата на жената преку афирмација во областа на културата

- Утврдување на потребите и интересите на мажите и жените, младите и повозрасните во ОЃП за видот и типот на културни манифестации
- Континуирано одржување на културни манифестации и активно вклучување на жените и мажите во културниот живот на општината
- Знаоѓање на соодветни начини за подобро информирање и стимулирање на жените и девојките за учество во културни манифестации
- Осовременување на постоечкиот центар за култура за прикажување на театарски и кино претстави

4.5 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 5. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ ВО ОБРАЗОВАНИЕТО

4.5.1 ЦЕЛ: Подигнување на нивото на образование и доквалификација преку оформување на формалното образование

- Менторирање на жените за дооформување на образованието и доквалификација
- Засилување на улогата на Општината во поврзување на граѓаните со институциите и центрите за квалификација, преквалификација, доквалификација и обука
- Организирање на скратена настава за лицата без оформено образование во соработка со други институции и организации
- Подобрување на информираноста на жените, нивно поттикнување и вклучување во образовниот процес
- Иницирање на соработка со релевантните установи за спроведување на преквалификации и доквалификации за граѓаните на ОЃП

- Подобрување на образовните програми и наставните содржини во градинките и училиштата за промовирање на концептите на родовата еднаквост, недискриминација и разбивање на стереотипите

4.6 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 6. БОРБА ПРОТИВ СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

4.6.1 ЦЕЛ: Намалување на физичкото и психичкото насилство во Општина Ѓорче Петров

- Едукација на жените- потенцијални жртви на семејно насилство
- Воведување на СОС линија за пријавување на насилници
- Воспоставување на врска меѓу центрите за згрижување и локалната полиција
- Формирање на дата база на податоци за социјално загрозени групи

4.7 СТРАТЕШКИ ПРИОРИТЕТ 7. РОДОВИТЕ АСПЕКТИ И ИНСТИТУЦИОНАЛЕН РАЗВОЈ ВО ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ

4.7.1 ЦЕЛ: Унапредување на организациските и институционални капацитети за интегрирање на родовите аспекти во политиките и буџетите

- Воведување на систем за собирање на родово разделени податоци во сите области од работењето на Општината
- Унапредување на капацитетите на Комисијата за еднакви можности преку обуки и менторство
- Создавање на внатрешна процедура за задолжително разгледување на програмите на Општината од страна на Комисијата за еднакви можности (КЕМ) во насока на нивна родово сензибилизација
- Подготовка на насоки за начинот на работа на КЕМ и листа за проверка на програмите
- Вклучување на граѓаните особено жените во процесот на консултации во креирањето на локалните политики
- Зајакнување на капацитетите на вработените во Општината за проектен менаџмент, подготовка на апликации и пристап до фондови (ИПА, билатерални итн) со цел генерирање на финансиски средства за унапредување на еднаквите можности

Стратегијата влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен Гласник на Општина Ѓорче Петров“.

Број 08-3758/7
Од 22.12.2016 година
Скопје

Совет на Општина Ѓорче Петров
Претседател,
Гоце Петрески

4.8 ИНДИКАТОРИ НА НИВО НА ЦЕЛИ

Стратешки приоритет 1

- Пристап до здрава вода
- Зголемена безбедност на движење на жените и децата
- Подобрени санитарни услови
- Број на новоизградени градиники и домови за стари лица

Стратешки приоритет 2

- Намален % на невработеност на ОЃП особено на жените за 10% до 2022
- Зголемен број на преквалификувани жени на пазар на труд

Стратешки приоритет 3

- број на машки женски клубови и број на членови на тие клубови
- Зголемување на бројот на корисници стари-млади; мажи-жени за 15%
- Зголемување на бројот на женски клубови/спортисти за 20%

Стратешки приоритет 4

- Зголемен број на културни настани (кино, изложби, театарски претстави) за 15%, кои ги одразуваат интересите и потребите на различни групи граѓани
- 30% зголемен број на момчињата и девојчињата вклучени во ликовни и литературни конкурси
- %' на мажи и жени кои ги посетиле културните настани

Стратешки приоритет 5

- Зголемен број на граѓани со завршено основно образование во ОЃП за 30% до 2021 година од кои ½ жени
- Зголемен број на жени со доквалификација во ОЃП за 20% до 2021
- Зголемен број на часови со акцент на родовата еднаквост во училиштата за 10% до 2021

Стратешки приоритет 6

- намалување на лица жртви на злоупотреба и семејно насилство
- донесени протоколи за постапување во случај на насилство
- функционална СОС линија
- Зголемен број на поднесоци од самохрани татковци

Стратешки приоритет 7

- Број на седници на Советот на кои се разгледуваат програмите од родов аспект
- Број на упатени прашања до секторите и одделенијата
- Број на поднесени иницијативи за унапредување на еднаквоста

ПРИЛОГ 1. ОСНОВНИ ПОИМИ

Род е општествено создадена разлика помеѓу мажите и жените. Ова е различно од пол. Полот претставува биолошка разлика помеѓу мажите и жените. Кога се споменува дека мажите и жените не се еднакви, не мислиме само на биологија (биолошки/полови разлики) туку исто така зборуваме и за различните улоги кои се создадени од општеството (родови разлики).

Родовите улоги се социјално дефинирани, тие варираат од една во друга култура, па дури и во рамки на една култура и како такви се подложни на промени и редефинирање со текот на времето.

Родова свесност е препознавањето дека мажите и жените исполнуваат различни улоги во општеството и дека последователно имаат различни потреби кои мора да се земат во предвид.

Родова еднаквост е концептот дека еднакви права и можности треба да уживаат сите жени, мажи, момчиња и девојчиња во сите аспекти на нивното живеење: општествени, политички, правни и економски.

Родова рамка е алатка за рационализирање на анализата на потребите и прашањата на мажите, жените, девојчињата и момчињата (особено нивната взаемна поврзаност во општеството). Ова во исто време е и водич за изготвување на методологии и политики.

Родова осетливност (сензитивност)- Термин кој се однесува на способноста да се сфати и обелодени постоењето на родовите разлики, проблеми и нееднаквости и тие да се вградат во стратегиите и акциите за нивно надминување.

Родово разделени податоци – Утврдувањето и подготвувањето на родовата статистика е комплексен процес кој ја надминува едноставната поделба на показателите на категориите мажи и жени. Родоворазделените податоци се насочени кон прашањата кои имаат определена важност за жените и мажите и нивните различни улоги и позиции во општеството.

Родова рамнотежа е идеалната состојба каде сите жени, мажи, девојчиња и момчиња ги уживаат еднаквите можности и живеат со меѓусебна почит.

Родов фокус се однесува на политики или дејства кои се посебно дизајнирани за да одговорат соодветно на потребите на мажите, жените, девојчињата и момчињата, во случаи кога се работи за потреби дефинирани од родовиот аспект на нивниот идентитет.

Родова дискриминација е разликата во однесување кон некого/некоја само поради нивниот род. Оваа дискриминација допринесува за структурни нееднаквости во општеството.

Родова десегрегација на податоци е класифицирање на информации врз основ на полот, што нуди основни индикатори за потребите врз основ на род.

Родова анализа е критичната проценка на прашања кои влијаат врз мажите и жените во одредени состојби или политики.

Родово интегрирање е кога се влијае на развојните политики и планирани програми, без оглед на секторот или типот на проект. Интегрирањето е целосно различна стратегија на креирање политики од поделбата на родови прашања по различни „женски проекти“. Самиот концепт родово интегрирање се користи од страна на тие кои го гледаат женскиот развој како силно поврзан со зголемувањето на учеството на жените и нивната моќ, со цел да може да одговора на предизвикот на родова нееднаквост. Од овој аспект, родово интегрирање подразбира трансформација над развојниот процес.

Родово буџетски иницијативи (РБИ)- Иницијативи за процеси на родова сензибилизација на буџетите. Нивната цел е да овозможи механизми со чија помош владите/локалните самоуправи во соработка со парламентот, граѓански групи, донатори и други агенции за развој, ќе можат да ја интегрираат родовата перспектива во планирањето, креирањето и спроведувањето на буџетот.

ПРИЛОГ 2. СВОТ анализа

<u>ЈАКИ СТРАНИ</u>	<u>МОЖНОСТИ</u>
<p>Силна посветеност на институцијата Обучена администрација и комисија Консултации со засегнати страни Хоризонтална соработка помеѓу секторите и одделенијата Работна група за родова еднаквост</p> <p><u>СЛАБИ СТРАНИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостаток на родово разделени податоци во сите области - Недоставување на програмите до Комисијата за еднакви можности (КЕМ) - мала информираност на граѓаните и вклучување во политиките - Немање кворум за работа на КЕМ - Мали финансиски средства - Отсуство на Претседател на комисија во подолг временски период - Непочитување на законот за еднакви можности на мажите и жените - Насоки за работата на Комисијата - Програмите не ги гледаат координаторите и комисиите - Недоволно финансирање во општината за прашања од областа на родовата еднаквост и поттикнување на можностите на мажите и жените - Следење на фондови и подготовка на апликации 	<p>Добра соработка со одделението за унапредување на родовата еднаквост при МТСП Проекти за унапредување на ГРБ во соработка со УН ВОМЕН Соработка со Акција Здруженска</p> <p><u>ЗАКАНИ</u></p> <p>Недоволно разработена законска регулатива (закони и подзаконски акти) за работа на КЕМ и Сензибилност на претседавачите и нови членови на КЕМ Недостиг на финансиски средства при буџетирање на Општината од дотации и капитални инвестиции</p>

ПРИЛОГ 3. ИНСТИТУЦИОГРАМ

Министерство за образование и наука
 Центар за образование на возрасни
 Центар за средно стручно образование
 Агенција за вработување
 Биро за развој на образование
 Град Скопје
 Министерство за култура
 Министерство за труд и социјална работа
 Завод за културно наследство
 Агенција за млади и спорт
 Агенција за катастар на недвижности
 Институт за историја
 Институт за фолклор
 Меѓуопштински центар за социјални работи
 Министерство за животна средина
 Комисија за заштита од дискриминација
 Министерство за локална самоуправа
 Агенција за рурален развој
 Скопски плански регион
 Министерство за транспорт и врски
 ЈП - Агенција за државни патишта
 Министерство за внатрешни работи

**ЗДРУЖЕНИЈА НА ГРАЃАНИ И
 МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ**

Култура

КУД „Глигор Прличев“
 Театар „Пампурче“
 Здружение за латино и модерни танци
 „Бранко и Бранкица“
 КУД „Скопје“

Спорт

Фудбалски клуб „Македонија“,
 Фудбалски клуб „Волково,,
 Тениски клуб „ Вилсон,,
 Кајакарски клуб „Ласта“
 Ракометен, Кошаркарски и Одбојкарски клуб
 Карате клуб „ Ѓорче Петров ,,

Социјала и образование

Здружение на граѓани „Дендо Вас“
 Здружение на граѓани „ Лил,,

ЗЕЛС

Меѓународни организации

УН ВОМЕН

ОБСЕ

УНДП

Швајцарска агенција за развој

УСАИД

МЦГО

МЕДИУМИ И ОПШТА ЈАВНОСТ

Електронски пишани и аудио медиуми во зависност од програмата и редакцијата

Веб страница на Општината
 Социјални мрежи

Телевизија МТМ
 Телевизија ЕДО
 Дневни весници

ПРИЛОГ 4. АКЦИСКИ ПЛАН ЗА 2017

Акцискиот план ги одразува приоритетите на општина Ѓорче Петров во 2017 година во насока на унапредување на еднаквите можности на мажите и жените во три сектори на делување: комунални работи, унапредување на образованието и унапредување на културата .

Со реден број	МЕРКА	ИНДИКАТОР	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРЕН
1.	Истражување на интересот на граѓаните за посетеност на културни настани преку анкетирање	Спроведена анкета и обработени резултати според интересите на различни категории граѓани, особено мажите и жените	120.000,00 денари	3 месеци Јануари, Февруари, Март 2017 година	Оделение за подршка на градоначалникот Оделение за јавни дејности Координатор за еднакви можности

2.	Организирање на културни манифестации кои промовираат родова еднаквост	Зголемување на бројот на културни настани (изложби, театар, итн)	200.000,00 денари	Во текот на цела година	
3.	Анализа на вклученост на женската популација во спортот	Напредна анализа Добиени статистички податоци	15.000,00 денари	3 месеци /2017	
4.	Стимулирање на женската популација за вклучување во спортот преку финансиска помош	Зголемување на бројот на женски клубови/спортистки 20%	50.000,00 денари	2017	Одделение за јавни дејности
5.	Стимулирање на вклучување на жените во спортот преку обезбедување на бесплатни и соодветни термини	Број на бесплатни термини	30.000,00 денари	2017	Одделение за јавни дејности
6.	Зголемување на можности за вработување на социјално ранливи групи и жени во ризик преку информирање и поврзување со соодветна	Зголемен број на вработени на социјално загрозени	150.000,00 денари	2017	Одделение за јавни дејности

институција

Со реден број	МЕРКА	ИНДИКАТОР	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРЕН
1.	Оформување на формалното образование преку организирање на скратена/убрзана настава	Зголемен број на граѓани со завршено основно образование во ОЃП за 5% од кој ½ ќе бидат жени	150.000 ден.	1 год - 2017	Одделение за јавни дејности
2.	Поддршка на ниво на образование и докфалификување преку информирање, поттикнување и вклучување	Зголемен број на жени со докфалификации ОЃП за 4%	150.000 ден.	1 год - 2017	Одделение за јавни дејности

3.	Промовирање на родова еднаквост во училиштата	Зголемен број на часови со акцент на родова еднаквост во ООУ за 2%	100.000 ден.	9м/2017	Одделение за јавни дејности
	Организираност на проектни активности и работилници (игри по пат на промена на улогата)				
4.	Професионална ориентација на учениците во ООУ	Професионално насочување на ученици од прво до осмо одделение (имплементирано во наставен процес) за 2%	60.000 ден.	9м/2017	Одделение за јавни дејности
	Едукација на учениците вклучувајќи работни организации – работилници				ООУ
5.	Поделени финансиски средства на самохрани родители (Т/М) – разбивање на стереотипи	Зголемени барања од самохрани татковци за 5%	70.000 ден	9м/2017	Комисија за доделување на парична помош Сектор за финансирање и буџет
	Информирање и вклучување преку триб. на самохрани родители				

6.	Подеднаква пропорционална застапеност кај м/ж при доделување на финансиска помош	Зголемен број на поднесени барања и реализации за 4%	70.000 ден	1 год. - 2017	Комисија за доделување на парична помош
	Вклученост преку медиуми, трибини, работилници				Сектор за финансирање и биџет
7.	Вработување на соодветни дефицитарни профили во Општината (создавање услови и финансии за реализација)	Вработување на социјални работници во Општина Ѓорче Петров	400.000 ден	1 год - 2017	МЧР Одделение за човечки ресурси

Со реден број	МЕРКИ	ИНДИКАТОР	БУЏЕТ	ВРЕМЕНСКА РАМКА	ОДГОВОРЕН СЕКТОР
1.	Изработка на проекти за фекална канализација с.Орман и с. Никиштани	6 км и 2 мини пречистителни станици биолошки (со бактерии)	2.000.000 Општински буџет	2017 1 година	Сектор за Урбанизам

2.	Изградба на фекална канализација во: реон. с. Волково 25км, с.Орман 3км+ преч.станица, с. Никиштани 3км+ преч+станица		-70.000.000 -17.000.000 + <u>620.000.000</u> 149.000.000 - самопридонес - Агенција за рурален развој - Министерство за животна средина (МЖСПП) - Министерство за транспорт и врски (МТВ)	2017-2022 г	Сектор за Урбанизам
3.	Изградба на водоводна мрежа: Волково, Орман, Никиштани	<u>12км+3км+3км</u> 18км	- 51.000.000 - агенција за рурален развој - МЖСПП - МТВ	2017-2022 г	Сектор за Урбанизам
4.	Доизградба на модерна сообраќајна мрежа – урбан дел од Општина	12 км	- 150.000.000 - Општина Г.Петров - МТВ - Агенција за рурален развој	2017-2022 г	Сектор за Урбанизам
5.	Улично осветлување реон.	5000 канделабри	- 7.500.000 - општина Г. Петров	2017-2018	Сектор за Урбанизам
6.	Отстранување улични кучиња	од број на пријави	- Буџет - Град Скопје	2017	ЈП Комунална хигиена

7	Згрижување на поголем број на деца од предучилишна возраст	1 објект Волково – 120 деца Преадаптација на дел од објект во ОУ „Димитар Поп Беровски“ во градинка	- 10.000.000 општина и МТСП - 500.000 општина и МТСП	2017	Сектор за Урбанизам
---	--	--	---	------	---------------------